

Ing. Valerie Wágnerová,
tisková mluvčí a vedoucí
popularizačních projektů
Univerzity Pardubice
s univerzitním maskotem

Věda není jen těžká a nudná aneb Jak na to jdou v Pardubicích

„U středoškoláků převažuje názor, že technické a přírodovědné obory jsou příliš těžké, neuchopitelné, proto je lepší se do nich moc nepouštět a být manažerem čehokoli. Motivovat je k takovému náročnějšímu studiu není proto nic jednoduchého,“ konstatuje známou pravdu tisková mluvčí a vedoucí popularizačních projektů Univerzity Pardubice Valerie Wágnerová. Pardubické univerzitě se přesto popularizace vědy daří. V rámci evropských fondů pro vzdělávání a konkurenceschopnost byly vysokým školám poskytnuty finance nejen na odměnu pedagogů, kteří se tomuto tématu věnují, ale i na podporu vysvětlování, co vlastně věda je, co přináší pro každodenní život nám všem, nejen badatelům. Tak začalo naše povídání.

» Odkdy tedy u vás popularizujete vědu?

Naše univerzita se do toho pustila už po roce 1997. Postupně se zapojilo všech jejích sedm fakult, které sestavily a sestavují týmy akademiků, doktorandů a studentů, přičemž populárně-naučné aktivity koordinuje oddělení propagace a vnějších vztahů univerzity. Náš záběr je tedy nejen v technických a přírodovědných oborech, ale i společenskovědních, zdravotnických, uměleckých a dalších. Z pohledu veřejnosti někdy vysoké školy vypadají jako příliš uzavřené, trochu nesrozumitelné, jejich bádání pro laiky příliš složité, proto poněkud nezajímavé. Popularizace je tedy nutná a v posledních asi deseti letech se opravdu úspěšně rozběhla.

» Jak se vám daří oslovovat veřejnost, ať už jsou to děti či dospělí?

Komunikace – od žáků základních škol přes středoškoláky až po jejich rodiče a prarodiče – byla zpočátku náročná. Vysoká a úspěšná odborná specializace se mladým lidem i starším neodborníkům nevysvětluje jednoduše. Najít míru, aby vás někdo pochopil a přitom váš obor znalecky přílišným zjednodušením neutrpěl, je umění stejně jako získat pozornost a probudit zájem posluchačů.

Navenek některé obory vypadají možná dost odtaziťe, ale za ty dnes už stovky akcí, které jsme zorganizovali pro jejich popularizaci, se určitě podařilo mnohé přesvědčit, že věda není zbytečná a nudná.

Lidské pokolení je hravé, a to v každém věku. Takže na naše akce chodí už předškoláci, žáci a studenti základních a středních škol, ale i jejich rodiče a prarodiče. A vlastně každý, koho připravený interaktivní program zaujme.

» Budme konkrétní. Co už má třeba tradici?

Noc mladých vědků na pardubickém zámku. Zejména mladí se mohou s pomocí našich týmů účastnit různých pokusů a demonstrací, jsou pro ně připraveny kvízy, hry, mohou si mnohé sami vyzkoušet. Začínáme už brzy odpoledne, aby mohli přijít i ti nejmenší s rodiči, později i starší děti. Stálými zájemci o vědeckou noc jsou senioři. Dohromady zhruba tisícovka „badatelů“.

Univerzita pořádá i ve světě oblíbený vědecko-technický festival, my mu říkáme jarmark. Byl v univerzitním kampusu na historickém náměstí před radnicí i na hlavní třídě v centru města. Sem přijíždějí školní výpravy z celého okolí. A často se stalo, že řada dětí, které tam byly s paní učitelkou dopoledne, se vrátila odpoledne s rodiči.

Hrátky s vědou

» S čím se děti na těch akcích mohou „na vlastní kůži“ seznámit?

Každá fakulta má svoje. Ukazujeme třeba kovářskou dílnu, dopravní fakulta je zaměřená na mechaniku a strojírenské obory. Restaurátoři prezentují uchování a renovaci památek, »»

NAJÍT MÍRU,
ABY VÁS NĚKDO
POCHOPIL
A PŘITOM VÁŠ
OBOR ZNALECKY
PŘÍLIŠNÝM
ZJEDNODUŠENÍM
NEUTRPĚL,
JE UMĚNÍ.

◀ Z Noci mladých vědků

▲
Vědeckotechnický jarmark
v centru Pardubic

Fakulty Univerzity Pardubice

- Dopravní fakulta Jana Pernera
- Fakulta ekonomicko-správní
- Fakulta elektrotechniky a informatiky
- Fakulta filozofická
- Fakulta chemicko-technologická
- Fakulta restaurování
- Fakulta zdravotnických studií

» chemici a elektrotechnici zase nejrůznější chemické, fyzikální jevy a pokusy. Snažíme se témata našich stánků obnovovat, ale zároveň zachovat ta, o něž byl největší zájem.

Kupodivu hodně oblíbené jsou matematické hry a kvízy. Mladí i starší návštěvníci poznají, že tento ve škole pro mnohé nudný a obávaný předmět může být zajímavý a skutečně i k něčemu prospěšný. Nejsou to jen suchá čísla. Třeba dopravní fakulta nabízí při akcích různá vozítka. Energeticky zajímavá, svítící a děti si mohou vyzkoušet, jak je ovládat.

Stejně to probíhá u chemiků. Kdo viděl na vlastní oči, jak se z tekutiny stane pevná látka? A proč se kostička vznáší nad magnetem? Ale nejde jen o hraní. Pedagogové i studenti se snaží vysvětlit dětem adekvátně jejich věku, proč se tak děje. Že jde o přírodní, chemické, fyzikální i další souvislosti. Mnohdy se dost podívá nejen děti, ale i jejich dospělý doprovod.

Jak dostat vědu do škol

» **A jak konkrétně probíhá spolupráce se školami?**

Nenabízíme školám a mládeži jen hrátky a legrácky. Moc si ceníme těch škol, které k nám přivedou děti, abychom se doplnili. Je nutné, aby žáci měli základní informace o vědních oborech z učebnice a z výkladu paní učitelky. Jinak by návštěvu u nás nebrali vážně. Ukážeme jim konkrétní příklady, jak to, co se naučili ve školní lavici, opravdu funguje.

Univerzitní týmy jezdí i na domluvené cílené přednášky do jednotlivých škol v kraji. Když vedení školy zavolá, že by bylo dobré se žáky pohovořit na to či jiné téma, tak to univerzita připraví. Nejde vůbec o zvyšování náročnosti daného předmětu, ale o zajímavosti, odlehčení, aby se té povinné známkové látky žáci a studenti nebáli a nezřekli. A pořádají se i školní dvory. Třeba na hřišti jsou tři stanoviště připravená univerzitou, která jsou zaměřena na chemii, fyziku, restaurování či zdravotnické disciplíny. Školy to vítají, protože nemusí s dětmi nikam cestovat a vystřídá se zde během dne snad každá třída. A když přestane prát počasí, všichni utečou do tělocvičny a bádá se dál.

» **A co středoškoláci?**

Středoškoláky jak z gymnázií, tak z průmyslovek zveze hlavně do svých laboratoří ke konkrétní první vědecké spolupráci s našimi akademiky, také aby věděli, kam by mohli po maturitě směřovat.

Ve škole i o prázdninách

» **Vím, že pořádáte i letní školy, takové příměstské tábory.**

Ráno rodiče přivedou děti, jsou rádi, že jejich potomci jsou o prázdninách v bezpečném prostředí a že se mohou hodně naučit zábavnou formou. A projdou si všechny fakulty. Když je zabavíte, ani si nevšimnou, že jsou o prázdninách zase ve škole. Navíc máme velké sportoviště, takže když je hezky, odpoledne si pak zaspoutují.

» Co patří mezi nejoblíbenější demonstrace?

Kolegové ze zdravotnické fakulty mají takovou, jak se říká, vychytávku. Oblek, který z každého udělá osmdesátiletou osobu. Bolí ho klouby, je to horší s pohyblivostí, páteř je ohnutá, vstát ze židle už není žádná hračka. Věříme, že pak ti mladí jsou třeba v autobusu ohleduplnější, když nad nimi stojí starší dáma. Nebo třeba dětem nasimulujeme například zranění jako z amerických filmů. Jsou jakoby pořezané, samá modřina, ale i to je podle mne výchovné. Víte, začnou uvažovat, co je hra a co smutná realita. Ale samozřejmě současně s tím se děti dozvědí, jak poskytnout první pomoc, fixovat zlomeninu. A protože všichni mají mobil, zavolat záchranku. Ve spolupráci s pardubickou nemocnicí jsme vzali děti i na lůžkové dětské oddělení, aby ztratily obavu z pobytu v nemocnici.

» A co ještě děti stoprocentně chytne?

Třeba naše univerzitní archeologické pracoviště, kde si mohou vyzkoušet, jak trpělivě se rozkrývá kosterní nález simulované vykopávky. Malým štětečkem se odstraňuje nános takřka zrníčko po zrníčku, aby vzácný nález nebyl poškozen. Když je prezentujeme při akcích dětem, je až s podivem, jak trpělivě pracují a čekají na každý nález. Nadšení byli i ti, kteří si při zámecké noci sami vyrazili minci a vzali si ji domů na památku. Stejně jako když děti malovaly na pardubický zámek graffiti. Samozřejmě žádným sprejem, ale projekčně. Malovalo se na dotykový displej a projektor malbu promítl na zdi vzácné historické památky. Pak se na monitoru smazala a zámek zůstal nepoškozen. To děti baví moc.

» Věřím, ale za tím vším je jistě spousta práce. Jak ji univerzita zvládá?

Díky pracovitosti a sehrané spolupráci všech, akademiků i ostatních pracovníků, kteří mohou a chtějí se zapojit. A hlavně protože je to hodně baví, obzvláště když pak vidí zájem mládeže o to, co umí a dělají, a chuť si to také zkusit a vědět víc.

Někteří šikovní středoškoláci už se stali i členy různých výzkumných týmů, kde je vedou právě univerzitní pedagogové a spolupracují zde podle svých dosavadních vědomostí i se studenty univerzity. To je samozřejmě povzbudí pro podání přihlášky na naši vysokou školu, protože už před maturitou mají jasnou představu o tom, kde dál studovat. Ale nejdůležitější není ani tak jakýsi nábor nových studentů, ale zá-

jem mladých lidí o vědu a výzkum, před nimiž ztratili ostych a chtějí se těmto oborům dál věnovat, možná i jako celoživotní profesi. Dnešní mladí lidé se nenechají do něčeho tlačit. Jsou většinou osobnostmi, které se rozhodují samy. Proto s nimi jenom upřímně hovoříme, vysvětlujeme, ale nepřemlouváme. To by bylo zbytečné a možná by je to spíš odradilo. Lepší je zaujmout, aby sami získali zájem.

Text: Jiří Frey

Foto: archiv Univerzity Pardubice

DNEŠNÍ MLADÍ
LIDÉ SE NEDAJÍ
DO NĚČEHO
TLAČIT. MUSÍTE JE
ZAUJMOUT.

